

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
ABDULLA QODIRIY NOMIDAGI JIZZAX DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

O'ZBEKISTONNING MAHALLIY DAVLAT ORGANLARI VA BOSHQARUV TARIXI

O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 100000 - Ta'lim

Ta'lim sohasi: * 110000 - Ta'lim

Ta'lim yo'nalishi: 70111101 - Ijtimoiy-gumanitar fanlarni o'qitish metodikasi (Tarix)

Fan/Modul kodi	O'quv yili	Semestr	Kreditlar
O'ZMDO va BT 2008	2022-2023	3	4/4
Fan/Modul kodi	Ta'lim tili		Hafizadagi dars soatlari
Malburiy	O'zbek		4/4
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1	60	60	120
O'zbekistonning mahalliy davlat organlari va boshqaruv tarixi			
	Hammasi	Jami auditoriya	Ma'ruza
			Seminar
			Mustaqil ish
3-semestr	120	60	30
			30
			60
Jami	120	60	30
			30
			60

1. Fanning mazmuni - ushbu dasur 70111101-jilimov-gumantlar fanlarni o'qitish metodikasi (Tarix) magistratlari uchun mo'ljallangan bo'lib, O'zbekistonning mahalliy davlat organlari va boshqaruv tarixini qamrab olgan. Unda magistratura talabalarini O'zbekistonning qadimgi, o'ra asrlar va yangi tarixidagi boshqaruv shakli, tarixiy jaryonlar, ularga bog'ishlangan ilmiy tadqiqotlar, konsepsiyalar bilan tanishtirish belgilangan. Shuningdek O'zbekistonning mahalliy davlat organlari va boshqaruv tarixi va uning rivojlanishi hamda taraqqiyot bosqichlari, O'zbekistonning tarixiy taraqqiyoti bosqichlarining xususiyatlarini yoritib beruvchi masalalar qamrab olingan.

2. Fanni o'qitishdan maqsad - magistratura talabalarini O'zbekistonning mahalliy davlat organlari va boshqaruv shakllari tarixi, tarixiy jaryonlar, ularga bog'ishlangan ilmiy tadqiqotlar konsepsiyalar bilan tanishtirish, idoraviy boshqaruv tizimini shakllanishi va rivojlanishi bosqichlari bilan tanishtiradi.

Fanning vazifasi- magistratura talabalarini O'zbekistonning mahalliy davlat hokimiyati organlari va boshqaruv tarixi asoslari, davlatchilik masalalari, ular bo'yicha tayyorlangan ilmiy, o'quv-uslubiy adabiyotlar tahlili, fanda erishilgan yutuqlar va yutuqlar bilan tanishtirish hamda tadqiqot jaryonida tarixning vazifalarini ko'rsatib berish sifatida namoyon bo'ladi. Shuningdek magistr talabalariga O'zbekiston hududida ilk davlat muassasalarining shakllanishi, o'zbek davlatchiligi va boshqaruv tarixi, Rossiya imperiyasining davlat boshqaruv sohasida olib borilgan siyosati, sovet davlat muassasalari tizimi, 1990-yillar boshidagi siyosiy o'zgarishlarni respublika davlat idoralari faoliyatiga ta'siri, O'zbekiston davlat boshqaruv sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar, davlat boshqaruv idoralarini funktsion o'rganishdan iborat.

Fanni o'zlashtirish jaryonida magistr:

- O'zbekistonning mahalliy davlat organlari va boshqaruv tarixini o'rganishning ilmiy-nazariy va metodologik jihatlari;
- O'zbekistonning mahalliy davlat organlari va boshqaruv tarixini o'rganishda ilmiy-nazariy va metodologik yondashuvlar;
- O'zbekistonning mahalliy davlat organlari va boshqaruv tarixini ilmiy-hk, xolislik, tarixiylik tamoyillari orqali tahlil etib o'rganishning dolzarbligi;
- O'zbekistonning mahalliy davlat organlari va boshqaruv tarixini o'rganishda ilmiy-hk, xolislik tarixiylik tamoyillarining ilmiy tadqiqotlarda aks etishi;
- O'zbekistonning mahalliy davlat organlari va boshqaruv tarixini davrlashtirishi bo'yicha ilmiy nuqtai-nazarlarni qiyosiy o'rganish va tahlil qila olish;
- ta'lim tizimida O'zbekistonning mahalliy davlat organlari va boshqaruv tarixini o'rganish bo'yicha tayyorlangan o'quv adabiyotlarining ilmiy tahlil va uning ilmiy mohiyatini haqida bilimga;
- O'zbekiston va jahonning eng yangi tarixini ta'lim tizimida o'qitishning nazariy jihatlari hamda metodologik jihatlarni o'z faoliyatida ko'rsata bera olish malakasiga ega bo'lishi kerak.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)
 II.1. Fanning tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. O'zbekistonning mahalliy davlat organlari va boshqaruv tarixi
 Fanning kirish, dolzarb masalalari, o'quv fanning predmeti, maqsad va vazifalari
 (2soat)

Kirish. O'zbekistonning mahalliy davlat organlari va boshqaruv tarixi fanning predmeti, maqsad va vazifalari. O'zbekistonda mahalliy davlat hokimiyati organlarini boshqarish tarixi. Davlat tushunchasi: mohiyati, belgilari, shakllari va funktsiyalari. O'zbek davlatchiligi bosqichlari.

2-mavzu. O'zbekiston hududida qadimgi mahalliy davlat organlari va boshqaruv muassasalarining yuzdaga kelishi (2soat)

O'ra Osivo hududida qadimgi davlat va davlat muassasalarining paydo bo'lishi. Əgsoqollar kengashi. "Avesto" - O'ra Osivo va O'zbekistonning qadimiy tarixi va boshqaruviga oid ilk yozma manba. Ahamoniylar davrida O'zbekiston hududida davlat organlari va boshqaruv muassasalari. Qadimgi Baqriya, Xorazm, So'g'diyona va Marg'iyona davlatlarida mahalliy davlat boshqaruvining shakllanishi.

3-mavzu. O'zbekistonda ilk o'ra asrlar mahalliy davlatchilik tarixi
 (2soat)

Efharitlar davlat boshqaruv tarixi. Efharitlar davlatida mahalliy davlat hokimiyati organlarini boshqarish siyosiy tuzum. Efharitlar davlatida ijtimoiy-iqtisodiy tizim. Turk xoqonligida boshqaruv tizimi. Turk xoqonligi davrida mahalliy boshqaruv. So'g'dan mahalliy hokimliklarning tashkil topishi va boshqaruv tarixi.

4-mavzu: IX-XII asrda mahalliy davlat hokimiyati organlari va boshqaruv tizimi (2soat)

Somoniylar davlati. Somoniylar davlatida boshqaruv tizimi. Somoniylarda davlat muassasalari. Somoniylar davlatida dargoh (amir saroyi) faoliyati. Somoniylar davlati devoni. Somoniylar davlatida mudofaa tizimi va harbiy unvonlar. Tohiriyalar davlati. Tohiriyalar davlatida davlat boshqaruv va davlat muassasalari tizimi. Saʼdiyiyalar davlati. Saʼdiyiyalar davlatida davlat muassasalari faoliyati. Saʼdiyiyalarda davlat boshqaruv tizimi. Gʻaznaviylar davlatining tashkil topishi. Gʻaznaviylar davlatida boshqaruv tizimi. Gʻaznaviylar davlatida davlat muassasalari tizimi. Gʻaznaviylar davlatida dargoh, devon, mudofaa va sud tizimi. Davlat boshqaruviga oid asarlar.

5-mavzu: Amir Temur davlatida boshqaruv tizimi. Temur tuzuklari. Temuriylar sulolasi davrida davlat muassasalari faoliyati (2soat)

Amir Temur davlatining tashkil topishi va oʻzbek davlatчилиги tarixida yangi bosqichga asos solinishi. Amir Temur davlatчилигиning oʻziga xos xususiyatlari. Amir Temur davlat boshqaruv tizimi. Amir Temur saltanatida xavfsizlik tizimi. Temur tuzuklari. Amir Temur - nohir diplomat. Temuriylar sulolasi davrida davlat boshqaruv tizimi. Temuriylar davlat muassasalari. Temuriylar davlatining siyosiy tuzumi. Temuriylarda dargoh faoliyati. Temuriylar davlati devoni xususida. Temuriylar davrida mahalliy hokimiyat. Temuriylar davri davlat boshqaruvining ijtimoiy-siyosiy mohiyati.

6-mavzu: XVI-XIX asr birinchi yarmida davrida davlat muassasalari faoliyati (2soat)

Shayboniylar sulolasining hokimiyatiga kelishi. Buxoro xonligining tashkil topishi. Shayboniylar davrida davlat boshqaruv tizimi. Shayboniylar davlati davlat muassasalari tizimi. Shayboniylar davri davlat boshqaruviga oid manbalar. Asharxoniyalar sulolasi davrida davlat boshqaruv va davlat muassasalari faoliyati. Buxoro amirliğida davlat boshqaruv va davlat muassasalari tizimi. Buxoro amirliğida dargoh faoliyati. Xiva xonligida davlat muassasalari tizimi. Xiva xonligi devoni. Xiva xonligida harbiy-ma'muriy hokimiyat. Xiva xonligida sud davlat muassasalari. Xiva xonligida qonunlar sulolasi. Qoraqalpohlarda mahalliy boshqaruv tizimi. Xiva xonligida boshqaruvning ijtimoiy-siyosiy mohiyati. Davlat boshqaruviga oid asarlar. Qoʻqon xonligining idaraviy boshqaruv tizimi. Davlat muassasalari tizimi. Qoʻqon xonligida markaziy va mahalliy boshqaruv. Toshkent hokimiyati. Toshkent hokimiyatida boshqaruv tizimi.

7-mavzu: Rossiya imperiyasi mustamlakachiligi davrida davlat muassasalari faoliyati (2soat)

Rossiya imperiyasi hukumat tizimidan. Turkiston general-gubernatorligining tashkil etish toʻgʻrisida gi qarorning qabul qilinishi. Turkistonda ma'muriy-siyosiy boshqaruv tizimining joriy qilinishi va uning mustamlakachilik xususiyatlari. Turkiston general-gubernatorligida markaziy davlat muassasalari. Markaziy va mahalliy boshqaruv. Turkiston general-

gubernatorligi devonxonasi va Kengashi faoliyati. Turkiston oʻlkasining ma'muriy-hududiy boʻlinishi va viloyatlar boshqaruv tizimi. Turkistonda sud va harbiy politsiya tizimi tartibi. Toshkent shahar Dumasi faoliyati.

8-mavzu: XX asr boshlarida jadidlarning milliy demokratik davlat qurish gʻoyalari (2soat)

XX asr boshlarida Turkistonda mahalliy davlat organlari. Birinchi jahon urushi davrida davlat boshqaruv tizimi. Davlat muassasalari ijtimoiy tashkilotlarning tashkil topishi. Ijtimoiy tashkilotlarni boshqarish masalalari. XX asr boshlarida jaddidlar harakatining vujudga kelishi. Jadidlarning milliy demokratik davlat qurish gʻoyalari va bu boradagi harakatlari. M.Bekhudoyning "Turkiston madaniy muxtoriyati loyihasi". Jaddidchilik harakati vakillari tomonidan tashkil etilgan partiyalar. Turkistonda sovet hokimiyatining zoʻri bilan oʻrnatilishi. Turkiston muxtoriyati. Turkistonda sovetlar boshqaruv tizimining mustahkamlanishi va boshqaruv idoralari.

9-mavzu: Shoʻrolar davrida Oʻzbekistonning davlat boshqaruv organlari tarixi (2soat)

Milliy hududiy chegaralanish va uning oqibatlari. Oʻzbekiston SSR dagi ma'muriy boʻyruqbozlik va uning oqibatlari. Yaxke partiyaviylik tizimi va uning oqibatlari. Mahalliy kadrlarning davlat organlaridagi roli. Oʻzbekiston SSR da yaxke partiya boshqaruv tizimi. Mahalliy davlat hokimiyati vakillik organlarining faoliyatiga oid hujjatlar-tahlil.

10-mavzu: Oʻzbekistonning mustaqillik erishuvi va davlat organlarining demokratik tamoyillar asosida shakllanishi (2soat)

Oʻzbekiston davlat mustaqilligining eʼlon qilinishi. Mustaqillik Deklaratsiyasi. Oʻzbekiston Respublikasining davlat mustaqilligi asoslari toʻgʻrisida. Qonun Oʻzbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. Oʻzbekistonda davlat boshqaruvining yangi demokratik tizimi. Oʻzbekiston Respublikasida Prezident boshqaruv tizimi.

11-mavzu: Oʻzbekistonda qonun chiqaruvchi organ - Oliy Majlisning shakllanishi (2soat)

Mustaqil Oʻzbekistonda hokimiyatlar boʻlinishi prinsipi. Oliy majlisning asosiy funksiyalari. Oliy Majlisning ikki palatali tizimiga oʻtishi. Oliy Majlis qonun palatasi va uning faoliyati. Oʻzbekiston Respublikasi senati - yuqori palatasi vakolatlari. Qonunlar muhokamasi va qonun qabul qilinishi. Boshqaruv sohasini faoliyatga soluvchi qonunlarning qabul qilinishi.

12-mavzu: Oʻzbekistonda ijroiya hokimiyati organlari taraqqiyoti (2soat)

Oʻzbekiston Respublikasi Vazirlar mahkamasini ijroiya hokimiyati amaliy oshiruvchi organ. Ijroiya hokimiyati organlari tizimining tarkibiy va vazifalari. Respublika davlat boshqaruv organlari tizimini takomillashtirish boʻyicha amalga oshirilayotgan ishlar. Vazirliklar, davlat qoʻmitalari, qoʻmitalar, agentliklar faoliyati va uning tarkibiy tuzilishi. Vazirlar Mahkamasini hozirgi tashkil etiladigan davlat boshqaruv tuzilishi. Ma'muriy islohotlari.

3	<p>chugunlashtirish va iqtisodiyotni boshqarish tuzilmasini takomillashtirish. Davlat boshqaruvini takomillashtirishga doir huquqiy xujjatlar tahlili. Mahalliy o'zini-ozini boshqarishning tashkil etilishi. Mahalliy davlat hokimiyatining shakllanishi va rivojlanishi. Mahalliy davlat hokimiyati organlari tashkiliy-huquqiy asoslarining demokratalashuvi. Mahalliy davlat hokimiyati organlarini demokratiyalashtirish isloqchalar.</p> <p>13-mavzu: O'zbekistonda huquqni muhofaza qilish organlari faoliyatining tashkili etilishi (2soat)</p> <p>Sud va sudlov hokimiyati. O'zbekiston respublikasi bosh prokuraturasi faoliyati. O'zbekiston respublikasi ichki ishlar organlari va DXX ning xalq osovishatidagi yo'lidagi faoliyati. Jamoat tartibi va xavfsizligini ta'minlashda Milliy gvardiya tuzilmalarining faoliyati. Huquq-tartibot organlari tuzimidagi o'zgarishlar.</p> <p>14-mavzu: Mustaqil O'zbekistonda mahalliy davlat hokimiyati organlari tizimi yaratilishi (2soat)</p> <p>Mahalliy davlat hokimiyati organlari hokimiyati organlari tizimini yaratilishi. Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar kengashlari. Mahalliy davlat hokimiyati organlarida jamoatchilik kengashlari faoliyati. Milliy va xorijiy tajriba. Mahalliy hokimiyat tizimini shakllantirish sohasidagi qonun va rasmiy hujjatlar. Mahalliy vakillik organlari.</p> <p>15-mavzu: O'zbekistonda nodavlat notijorat tashkilotlar va ularning siyosiy jarayonlardagi ishtiroki (2soat)</p> <p>O'zbekistonda nodavlat notijorat tashkilotlar va ularning siyosiy, ijtimoiy hamda iqtisodiy jarayonlardagi ishtiroki. Jamoat fondlari, jamoat tashkilotlari. Siyosiy partiyalar, kasaba uyushmalari, harbiya tashkilotlari faoliyati. Ijtimoiy-sherikchilik. O'z-o'zini boshqaruv organlarining faoliyati va ularning jamiyati demokratalashtirishdagi o'rni.</p>
3	<p>III.Seminar mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar</p> <p>Seminar mashg'ulotlarida talabalar O'zbekistonning mahalliy davlat organlari va boshqaruv tartibi to'g'risida davlatlarida o'lgan mazuriy bilimlarning mustahkamlash bilan birga, seminarlar mavzulari bo'yicha lavvorganlik ko'rish jarayonida qo'shimcha adabiyotlar va maqolalar bilan tanishish orqali qo'shimcha bilim oladilar. Natijada ularning bilim darajasi, ilmiy jihatdan asoslangan hokimiyat kengayadi.</p>

	<p>III.1.Seminar mashg'uloti mavzulari</p> <p>1-mavzu. O'zbekistonning mahalliy davlat organlari va boshqaruv tartibi faniga kiritish, dolzarb masalalari, o'quv fanining predmeti, maqsad va vazifalari (2soat)</p> <p>Reja:</p> <p>1.Kiritish. O'zbekistonning mahalliy davlat organlari va boshqaruv tartibi fanining predmeti, maqsad va vazifalari.</p> <p>2. O'zbekistonda mahalliy davlat hokimiyati organlarini boshqarish tartibi.</p> <p>3.Davlat tushunchasi: mohiyati, belgilari, shakllari va funksiyalari.</p> <p>4.O'zbek davlatidagi boshqaruv.</p> <p>2-mavzu. O'zbekiston hududida qadimgi mahalliy davlat organlari va boshqaruv muassasalarining vujudga kelishi (2soat)</p> <p>Reja:</p> <p>1.O'rta Osiyo hududida qadimgi davlat va davlat muassasalarining paydo bo'lishi. Oqsog'ollar kengashi.</p> <p>2. "Avvalo" - O'rta Osiyo va O'zbekistonning qadimgi tartibi va boshqaruviga oid ilk voznalardan.</p> <p>3.Ahamoniy davrida O'zbekiston hududida davlat organlari va boshqaruv muassasalari.</p> <p>4.Qadimgi Baxtriyana, Xorazm, So'g'diyona va Marg'iyona davlatlarida mahalliy davlat boshqaruvining shakllanishi.</p> <p>3-mavzu. O'zbekistonda ilk o'rta asrlar mahalliy davlatidagi tartibi (2soat)</p> <p>Reja:</p> <p>1.Erlikiy davlat boshqaruv tartibi.</p> <p>2.Erlikiy davlatida mahalliy davlat hokimiyati organlarini boshqarish siyosiy tuzum.</p> <p>3.Erlikiy davlatida ijtimoiy-iqtisodiy tuzim.</p> <p>4.Turk xoqonligida boshqaruv tizimi.</p> <p>5.Turk xoqonligi davrida mahalliy boshqaruv.</p> <p>6.So'g'dda mahalliy hokimliklarning tashkili topishi va boshqaruv tartibi.</p> <p>4-mavzu: IX-XII asrda mahalliy davlat hokimiyati organlari va boshqaruv tartibi (2soat)</p> <p>Reja:</p> <p>1.Somoniylar davlati. Somoniylar davlatida boshqaruv tizimi.</p> <p>2.Somoniylar davlatida daroh (tami saroyi) faoliyati. Somoniylar davlati davlati.</p> <p>3.Somoniylar davlatida mudofaa tizimi va harbiy uyushmalar.</p> <p>4.Tehriylar davlati. Tehriylar davlatida davlat boshqaruv va davlat muassasalari tizimi.</p> <p>5.Safforiylar davlati. Safforiylar davlatida davlat muassasalarini faoliyati. Safforiylar davlat boshqaruv tizimi.</p>
--	---

<p>6. O'znaviyalar davlatining tashkili topishi. O'znaviyalar davlatida boshqaruv tizimi</p> <p>5-mavzu: Amir Temur davlatida boshqaruv tizimi. Temur tuzuklari Temuriylar sulolasi davrida davlat muassasalari faoliyati (2soat)</p> <p>Reja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Amir Temur davlatining tashkili topishi va o'zbek davlatчилиги tarixida yangi bosqichga asos solinishi 2. Amir Temur davlatчилигиining o'ziga xos xususiyatlari. Amir Temur davlat boshqaruvi 3. Amir Temur salanahida xavfsizlik xizmati. 4. Temur tuzuklari. Amir Temur - mohir diplomat. 5. Temuriylar sulolasi davrida davlat boshqaruvi. Temuriylar davrida davlat muassasalari. 6. Temuriylar davri davlat boshqaruvining ijtimoiy-siyosiy mohiyati. 	<p>6-mavzu: XVI-XIX asr birinchi yarmida davlat muassasalari faoliyati (2soat)</p> <p>Reja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sha'boniyalar sulolasining hokimiyatiga kelishi. 2. Buxoro xonligining tashkili topishi. 3. Sha'boniyalar davri davlat boshqaruvi ga oid manbalar. 4. Asharxoniyalar sulolasi davrida davlat boshqaruvi va davlat muassasalari faoliyati. 5. Buxoro amirligida davlat boshqaruvi va davlat muassasalari tizimi. Buxoro amirligida darogh faoliyati. 6. Xiva xonligida davlat muassasalar tizimi. Xiva xonligi davom. Xiva xonligida harbiy-ma'muriy hokimiyat. 7. Qo'qon xonligining idaraviy boshqaruv tizimi. Davlat muassasalar tarixi. Qo'qon xonligida markaziy va mahalliy boshqaruv. Toshkent hokimligi. Toshkent hokimligida boshqaruv tizimi. <p>7-mavzu: Rossiya imperiyasi mustamlakachiligi davrida davlat muassasalari faoliyati (2soat)</p> <p>Reja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rossiya imperiyasi hukumatini tomondan -- Turkiston general-gubernatorligining tashkili tuzishi to'g'risida "gi Qarorining qabul qilinishi. 2. Turkistonda ma'muriy-siyosiy boshqaruv tizimining joriy qilinishi va uning mustamlakachilik xususiyatlari. 3. Turkiston general-gubernatorligi devonxonasi va Kengashi faoliyati. Turkiston o'lkasining ma'muriy-hududiy bo'linishi va viloyatlar boshqaruvi. 4. Turkistonda sud va harbiy politsiya tizimi tarhbon Toshkent shahar Dumasini faoliyati.
---	--

<p>8-mavzu: XX asr boshlarida jaddidlarining milliy demokratik davlat qurish g'oyalari (2soat)</p> <p>Reja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. XX asr boshida Turkistondagi mahalliy davlat organlari. 2. Birinchi jahon urushi davrida davlat boshqaruvi. Davlat muassasalari. Ijtimoiy tashkilotlarning tashkili topishi. Ijtimoiy tashkilotlarni boshqarish masalalari. 3. XX asr boshlarida jaddidlar harakatining vujudga kelishi. Jaddidlarining milliy demokratik davlat qurish g'oyalari va bu boradagi harakatlari. 4. Turkiston muxtoriyati. Turkistonda sovetlar boshqaruvi tizimining mustahkamlanishi va boshqaruv idoralari. 	<p>9-mavzu: Sho'rolar davrida O'zbekistonning davlat boshqaruv organlari tarixi (2soat)</p> <p>Reja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Milliy hududiy chegaralanish va uning oqibatlari. 2. O'zbekiston SSR dagi ma'muriy bax rucpozilik va uning oqibatlari. 3. Yakkala partiyaviylik tizimi va uning oqibatlari. Mahalliy kadrlarning davlat organlardagi roli. 4. O'zbekiston SSR da yakkala partiya boshqaruvi tarixi. Mahalliy davlat hokimiyati vakillik organlarining faoliyati ga oid hujjatlar tahlili. <p>10-mavzu: O'zbekistonning mustaqillikka erishuvi va davlat organlarining demokratik tamoyillar asosida shakllanishi (2soat)</p> <p>Reja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. O'zbekiston davlat mustaqilligining e'lon qilinishi. 2. Mustaqillik Deklaratsiyasi. O'zbekiston Respublikasining davlat mustaqilligi asoslari to'g'risida "Qanun". 3. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. O'zbekistonda davlat boshqaruvining yangi demokratik tuzumi. O'zbekiston Respublikasida Prezident boshqaruvi. <p>11-mavzu: O'zbekistonda qonun chiqaruvchi organ - Oliy Majlisning shakllanishi (2soat)</p> <p>Reja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mustaqil O'zbekistonda hokimiyatlar bo'linishi prinsipi. 2. Oliy majlisning asosiy funksiyalari. Oliy Majlisning ikki palatali tizimga o'tishi. 3. Oliy Majlis quvi palatasi va uning faoliyati. 4. O'zbekiston Respublikasi senati -- yuqori palatasi vakollari. 5. Qonunlar muhokamasi va ularning qabul qilinishi. 6. Boshqaruv sohasini tartibga soluvchi qonunlarning qabul qilinishi.
---	--

<p>4</p> <p>15-mavzu: O'zbekistonda nodavlat notijorat tashkilotlar va ularning siyosiy jarayonlardagi ishtiroki (2soat)</p> <p>Reja:</p> <p>1 O'zbekistonda nodavlat notijorat tashkilotlar va ularning hamda iqtisodiy jarayonlardagi ishtiroki</p> <p>2 Jamoat fondlari, jamoat tashkilotlari.</p> <p>3 Siyosiy partiyalar, kasaba uyushmalari, hay'at va tashkilotlari faoliyati.</p> <p>4 O'z-o'zini boshqaruv organlarining faoliyati va ularning jamoatni demokratishtirishdagi o'rni.</p> <p>IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar</p> <p>IV.1. Mustaqil ta'lim o'zlashtirish tartibi</p> <p>1. Ishaq nusxali ish shakllarga o'qituvchi tomonidan hech qanday ko'rsatma berilmagan va baholamagan; balki talabning o'zi qiziqishlardan kelib chiqib ularni</p>	<p>12- mavzu: O'zbekistonda ijroiya hokimiyat organlari taraqqiyoti (2soat)</p> <p>Reja:</p> <p>1 O'zbekiston Respublikasi Vazirlar mahkamasi ijroiya hokimiyatni amalga oshiruvchi organ.</p> <p>2 Ijro etuvchi hokimiyat organlari, ularning funktsiya va vazifalari.</p> <p>3 Respublika davlat boshqaruvi organlari tizimini takomillashtirish borasida amalga oshirilayotgan ishlar.</p> <p>4 Vazirlar Mahkamasi huzurida tashkili etiladigan davlat boshqaruvi tuzilmalari.</p> <p>5 Ma'muriy islohotni chuqurlashtirish va iqtisodiyotni boshqarish tuzilmasini takomillashtirish.</p> <p>13-mavzu: O'zbekistonda huquqni mahkama qilib organlari faoliyatining o'lashtirilishi (2soat)</p> <p>Reja:</p> <p>1 Sud va sudlov hokimiyati. O'zbekiston Respublikasi hosh prokuratori faoliyati.</p> <p>2 O'zbekiston Respublikasi ichki ishlar organlari va DXX ning xalq esvishaligi yo'lidagi faoliyati. 3. Jamoat tartibi va xavfsizligini ta'minlashda Milliy gvardiya tuzilmalarining faoliyati.</p> <p>4 Huquq-tartibot organlari tizimidagi o'zgarishlar.</p> <p>14-mavzu: Mustaqil O'zbekistonda mahalliy davlat hokimiyati organlari tizini yaratishi (2soat)</p> <p>Reja:</p> <p>1 Mahalliy davlat hokimiyati organlari hokimiyati organlari tizimini yaratilishi.</p> <p>2 Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar kengashlari.</p> <p>3 Mahalliy davlat hokimiyati organlarida jamoatchilik kengashlari faoliyati: milliy va xorijiy tajriba.</p> <p>4 Mahalliy hokimiyat tizimini shakllantirish sohasidagi qonun va rasmiy hujjatlar. Mahalliy vakillik organlari.</p>
---	--

<p>10</p>	<p>amalg oshiradi.</p> <p>Mustaqil ta'limdan ko'zlangan maqsad va vazifalar - bu talabalarda mustaqil bilim olish ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat.</p> <p>Mustaqil ta'lim seminar mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rishdan tashqari fan dasturida ko'rsatilgan, fan bo'yicha talabning bilim doirasini kengaytiruvchi qo'shimcha mavzular doirasida berilgan topshiriqlarni bajarishni o'z ichiga oladi.</p> <p>IV.2. Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:</p> <p>1 Global hamkorlik (megatamiyaviy)ning shakllanishi, yagona dunyo, o'zaro bir-biriga bog'liqligi. (2soat)</p> <p>2 O'zbekiston Respublikasi mustaqilligi arafasidagi ijtimoiy-siyosiy jarayonlar. (2soat)</p> <p>3 O'zbek xalqining o'z taqdirini o'zi belgilash huquqini amalga oshirishi (2soat)</p> <p>4 O'zbekistonda mahalliy hokimiyat viloyat, tuman va shahar hokimiyatlarini shakllantirishi, ularning vazifalari va faoliyati. (2soat)</p> <p>5 O'zbekistonda fuqarolik jamiyati institutlarining shakllanishi va rivojlanishi. (2soat)</p> <p>6 O'zbekistonning bozor munosabatlarga bosqichma-bosqich o'tishi jarayoni (2soat)</p> <p>7 Turk xoqonligida davlat idoralari. (2soat)</p> <p>8 Amir Temur va temuriylar boshqaruvi davrida davlat muassasalari. (2soat)</p> <p>9 Turkistonda shaharlarni boshqarish Toshkent shahar Dumasi (2soat)</p> <p>10 Turkiston muxtoriyati davrida davlat muassasalar tizimi. (2soat)</p> <p>11 Ikkinchi jahon urushi davrida O'zbekiston davlat muassasalar tizimi. (2soat)</p> <p>12 Mustaqillik davrida O'zbekiston davlat boshqaruvidagi asosiy o'zgarishlar (2soat)</p> <p>13 O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. (2soat)</p> <p>14 O'zbekiston Respublikasida mahalliy davlat muassasalar tizimi (2soat)</p> <p>15 O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi va uning Senati, qonunchilik palatasi (2soat)</p> <p>16 Mahalliy davlat hokimiyati organlarida jamoatchilik kengashlari faoliyati: milliy va xorijiy tajriba (2soat)</p> <p>17 O'zbekistonda nodavlat notijorat tashkilotlar va ularning siyosiy jarayonlardagi ishtiroki. (2soat)</p> <p>18 Mustaqil O'zbekistonning sud idoralari. (2soat)</p> <p>19 O'zbekistonda huquqiy demokratik davlat qurish va fuqarolik jamiyatini shakllanishi (2soat)</p> <p>20 Respublika davlat boshqaruvi organlari tizimini takomillashtirish (2soat)</p> <p>21 O'zbekiston Respublikasi ichki ishlar organlari va DXX ning xalq esvishaligi yo'lidagi faoliyati. (2soat)</p> <p>22 Jamoat tartibi va xavfsizligini ta'minlashda Milliy gvardiya tuzilmalarining faoliyati (2soat)</p> <p>23 Huquq-tartibot organlari tizimidagi o'zgarishlar (2soat)</p> <p>24 Mahalliy davlat hokimiyati organlari hokimiyati organlari tizimini yaratilishi</p>
-----------	--

<p>(Zsoat)</p> <p>25. Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar kengashlari. (Zsoat)</p> <p>26. Mahalliy davlat hokimiyati organlarida jamoatchilik kengashlari faoliyati milliy va xorijiy tajriba. (Zsoat)</p> <p>27. O'zbekistonda nodavlat notijorat tashkilotlar va ularning siyosiy, ijtimoiy hamda iqtisodiy jarayonlardagi ishtiroki. (Zsoat)</p> <p>28. Jamoat fondlari, jamoat tashkilotlari. (Zsoat)</p> <p>29. Siyosiy partiyalar, kasaba uyushmalari, hayriya tashkilotlari faoliyati. (Zsoat)</p> <p>30. O'z-o'zini boshqaruv organlarining faoliyati va ularning jamiyatni demokratlashishdagi o'rnini. (Zsoat)</p>	<p>V. Ta'lim natijalari/Kasbiy kompetensiyalar.</p> <p>Fanni o'zlashtirish natijasida magistr:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mustaqillik yillarida davlat muassasalari rivojlanishi tendensiyalari, davlat muassasalari nazariyasi va amaliyoti masalalarini, davlat boshqaruv idoralarining asosiy rivojlanish bosqichlari bo'yicha bilimiga ega bo'lish; - muassasalar tarixi, ularning vazifalari va funksiyalarini tahlil qilish ko'nikmalariga ega bo'lish kerak; - Adabiyotlar yordamida ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy, madaniy-ma'rifiy, tarixiy ahamiyatini tahlil qilish; ulardan davlat muassasalari tarixini yoritishda samarali foydalanish, arxiv hujjatlarni ilmiy ism moliga olib kiritish malakalariga ega bo'lishi kerak. <p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ma'ruzalari; • Interfaol Key-s-tadiv-lar; • Seminarlar (mantiqiy fikrlash, tekshir savol-javoblar); • Guruhlarda ishlash; • Taqdimotlarni qilish; • Individual ishlash; • Jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loy-halar.
<p>7.</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy hushmunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks etira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil munshobada yuritish, joriy nazorat, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishini topshirish.</p> <p>Joriy nazorat: joriy nazorat semestr davomida seminar mashg'ulotlariga ajratilgan soatlar (juflik) dan kelib chiqib umumiy 30 ball bilan baholanadi.</p> <p>Jami seminar mashg'ulotlari bo'yicha o'zlashtirish natijalari 100 ballik tizimda 30 ball bilan baholanadi.</p> <p>Oraliq nazoratlar. Oraliq nazoratlar semestr davomida ma'ruza mashg'ulotlar o'quv soatidan kelib chiqqan holda 1 marta o'tkaziladi. Oraliq nazorat 100 ballik tizimda 20 ball bilan baholanadi. Oraliq nazorat ishi tarkibida mustaqil ta'lim topshirig'ini kerakli.</p> <p>Oraliq va joriy nazorat uchun ajratilgan bahoning 60% ni to'plagan talabalarга yakuniy nazorat topshirig'iga ruxsat beriladi.</p>	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>VIII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p>

<p>8.</p> <p>Yakuniy nazorat yozma shaklida o'tkaziladi. Talabning yakuniy nazoratdagi o'zlashtirishi 100 ballik tizimda 50 ball bilan baholanadi va yakuniy nazorat uchun ajratilgan bahoning 60% ni to'plagan talabalar fanni o'zlashtirgan.</p>	<p style="text-align: center;">Yakuniy nazorat</p> <p style="text-align: center;">Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Abdullaev O. O'rtta Osiyoda qadimgi boshqaruv va ilk davlatchilik tarixshunosligi – Toshkent: Akademniya, 2009. 2. Askarov A.A. Drevnezemledelecheskaya kultura epoxi bronziya yuga Uzbekistana – Toshkent: Fan, 1997. 3. Asgarov A.A. Eng qadimgi shahar – Toshkent: Fan, 2001. 4. Asgarov A.A., Shirinov T. Ranniyaya gorodskaya kultura yuga Sredney Azii v epoxu bronzi. – Samarqand, 1993. 5. Asgarov A. O'zbek davlatchiligining ilk bosqichlarida Qadimgi Farg'ona // Farg'ona kecha, bugun va kelajakda – Farg'ona, 2003. 6. Asgarov A. Qadimgi Xorazm tarixiga oid ha'zi bir masalalar // O'zbekiston etnologiyasi: yangicha qarashlar va yondashuvlar. – Toshkent, 2004. 7. Asgarov A. O'zbek xalqining etnogenzi va etnik tarixi – Toshkent: Universitet, 2004. 8. Dandamayev M.A., Lukonin V.G. Kultura i ekonomika drevnego Irana. – M., 1980. 9. Jo'raev N., Azizov A. Ijtimoiy asoslar: sivilizatsiyalar – ijtimoiy-madaniy jarayon. – Toshkent: Fan, 2003. 10. Zaxidov P. Gosudarstvo Kaneyan. – Toshkent, 2009. 11. Ismailidilov M.X., Sulaymanov R.X. Yerkitgan (stratigrafiya i periodizatsiya) – T., 1984. 12. Ismailidilov M.X. Istoki gorodskov kultura Samarqandskogo Sogda – T., 2002. 13. Istoriya Drevnego Vostoka. Pod red V.I. Kuzmina – M., 1988. 14. Istoriya tadjiksogo naroda. Pod red B.A. Litvinskogo i B.A. Kamova – Dushanbe, 1998. 15. Masson V.M. Kulturegenез Drevney sentralnoy Azii. – SPb., Izvo S Peterburg. Un-ta, 2006. 16. Matbobayev B.X. O'zbek davlatchiligining ilk bosqichlarida Farg'ona // O'zbek davlatchiligi tarixida qadimgi Farg'ona Ma'ruza ma'navlari – Namangon, 2001. – 23-44 bo. 17. Riveldze E. sivilizatsii gosudarstvo, kultura sentralnoy Azii. – Toshkent, 2005. 18. Istoriya gosudarstvemosti Uzbekistana Olvet red. Riveldze E.V., Alimova D.A. T.1 – Toshkent: Uzbekistan, 2009. 19. Riveldze E.V., Saidov A.X., Abdullaev Ye.V. Qadimgi O'zbekiston sivilizatsiyasi: davlatchilik va huquq tarixidan lavhalar – Toshkent: Adolat, 2001. 20. Sagdullayev A.S. Qadimgi O'zbekiston ilk yozma manbalarda. – T., 1996. 21. Sagdullayev A.S. Qadimgi O'rtta Osiyo tarixi. – Toshkent: Universitet, 2004. 22. Sagdullayev A., Mavlonov O'. O'zbekistonda davlat boshqaruvi tarixi – Toshkent: Akademniya, 2006. 23. Sagdullayev A.S. va boshqaruvchi O'zbekiston tarixi davlat va jamiyat taraqqiyoti – T., 2000. 24. Sulaymanov R.N. Drevniy Naxshab. Problema sivilizatsii O'zbekistana VII v do n.e. – VII v n.e. – T., 2000. 25. To'pinba A.Dj. Postigame istorii. – M. Avris Press, 2004.
--	--

26. Shomiyozov K. Qang' davlati va qang' filar. – Toshkent, 1995.

27. O'zbekiston davlatчилиги tarixi ochetkleri. Mas'ul muharrirlar: D. Alimova, E. Riveldze – Toshkent: Sharq, 2001.

28. O'zbekiston tarixi. Mualliflar jamoasi. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2003.

29. Eshov B. Sug'diyona tarixidan lavhalar. – T., 2002.

30. Eshov B. J. O'ra Osiyoning qadimgi shaharlari tarixi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2008.

31. Eshov B. J. O'zbekistonda davlat va mahalliy boshqaruv tarixi. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2012.

32. Qudratov S. S. Markaziy Osiyo hududlarida ilk davlatlarning paydo bo'lishi. – Gulliston, 1998.

33. Shaydullaev Sh. B. O'zbekiston hududida davlatchilikning paydo bo'lishi va rivojlanish bosqichlari (Baqriya misolida). Dokt. Diss. Avtor ef. – Samarqand, 2009.

34. Matyoqubov X. H. O'zbek davlatchiligining ilk bosqichida qadimgi Xorazm. Nom diss. avtor ef. – Toshkent, 2012.

35. Golamreza Djavadi. Istoriya gosudarstvennogo upravleniya v Irane i Sredney Azii v drevnosti Avtor ef. diss. kand. ist. nauk. – Dushanbe, 2004.

36. Agzamova G. A. So'nggi o'ra asrlar O'ra Osiyo shaharlari - hunarmandchilik va savdo markazlari. - Toshkent: O'zbekistan, 2000.

Qo'shimcha adabiyotlar:

- Mirziyev Sh. M. "Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash - yurt taraqqiyoti va xalq farovonligi garovi" mavzusidagi O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilganing 24 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagii ma'ruzasi. – T.: "O'zbekiston", 2017. – 48 b.
- Sh. M. Mirziyev va Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. – T.: "O'zbekiston", – 2017 – 102b
- Sh. M. Mirziyev va Buyuk kelajagimizni mand va o'lganob halqimiz bilan birga quramiz. – T.: "O'zbekiston", 2017. – 488 b.
- Sh. M. Mirziyevning "2017-2021-yillarda maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtrish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori. T.: 2016y. 29-dekabr
- 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PF-4947 sonli Farmoni.
- Abulqosimov H.P., Hasanov R.R. O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar. – T.: "Akademika", 2010. – 216 b.
- Leonid Levitin, Donald S. Korlayl, Islom Karimov – Yangi O'zbekistonning Pezidenti. – T., 1996.
- Mark Blok. Apologiya istorii. – M.: Nauka, 1973.
- Mirzo Ulug'bek "To'rtinchi tarixi" – T.: Cho'pon, 1994.
- Murxammadievov A. Temur va Temuriylar saltanati. – T., 1996.
- Mo'minova R.G. Istoriya narodov Uzbekistana. – T., 1994.
- Narshahiy. Buxoro tarixi. Forschadan A. Rasulov tarjimai. – T.: Kamalak, 1991.
- Oraxov J. va A. Abu Rayhon Beruniy. – T., 2011.
- Posilov B. Ulug'bek. – T.: Abu mathbuti konsalt. 2011. 28. Samarqand R.G. O'zbeki istorii Buxari. – T., 1998.

9	15. So'ktig'ov X. Amir Temur saltanatida navisizlik nizmati. – T., 2010. 16. Shukrullayev Yu. Buxoro amirigida qo'shim va harbiy ish (1756-1920 yillar). – T., 2008. Elektron ta'lim resurslari: 1. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat portali. 2. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi. 3. www.academy.uz (Fanlar akademiyasi) 4. www.tdpu.uz 5. www.pedagog.uz 6. www.zivohet.uz
10	O'zbekistonning mahalliy davlat organlari va boshqaruv tarixi fanining o'quv dasturi Jizzax davlat pedagogika universiteti Kengashining 2022 yil "29" avgustidagi Mei -sonli qarori bilan tasdiqlangan Fan/modul uchun ma'sullar: R.M. Xolmuradov – JDPU, "O'zbekiston tarixi" kafedrasii dotsenti
11	Taqrizchilar: B. Mirkomilov – JDPU, Umumiy tarix kafedrasii dotsenti, I.I.I. B. Nosirov - O'ZMU Jizzax filiali Psixologiya va gumanitar fanlar kafedrasii mudiri, dotsenti